

FOAIA POPORULUI ROMÂN

Apare în fiecare zi cu cele mai noi știri din țară și străinătate

ZIARUL ZILNIC:

ABONAMENTUL: „Foia Poporului Român”, „Foia Ilustrată” și „Cucu” pe un an 18 cor., pe jumăt. de an 10 cor., pe un sfert de an 6 cor. Pe o lună 2.40 C.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BUDAPESTA, VII, ILKA-UTCA
NRUL 36. :: TELEFON: 47—82.
MANUSCRISE NU SE INAPOIAZA

ZIARUL POPORAL:

ABONAMENTUL: „Foia Poporului Român”, „Foia Ilustrată” și „Cucu” pe un an 7 cor., pe jumăt. de an 3.50 cor. Pentru America pe un an 3 dolari.

Domnul Brătianu reîncepe de abia tratativele cu Ententa?

— „Adevărul” afirmă, că prim ministrul român n'a isprăvit încă nimic în vederea războiului. — O nouă declarație a domnului Take Ionescu. O conferință secretă la ministerul de războiu. —

București, 18 August. — D-nul Const. Mile într'un articol prim din »Adevărul« anunță, că i-s'a comunicat ceva fenomenal, anume, că tratativele diplomatice între Ententa și România nici nu sunt isprăvite și acei, cari credeau, că România intră în războiu, își inchipuiau, că mai sunt de regulat numai chestiunile pur militare, și când colo, d. Brătianu n'a făcut încă nimic, absolut nimic în vederea războiului. Totul este reînceput, spune d. Mile: iarăși tratative, aceleași chestiuni, aceleași greutăți, cu singura deosebire, că acuma Ententa are mai puțină nevoie de România. De frica germanilor d. Brătianu nu a făcut nimic, a așteptat și acum abia încep tratativele. Dar dacă încep acum, când se vor termina?? La toamnă sau la iarnă? Purțarea d-lui Ioan Brătianu, depășește ori și ce închipuire și omului acesta nu-i putem face nimic.

București, 18 August. — Ziarele publică un interviu cu d. Take Ionescu, apărut în »Daily Telegraph« în care acesta între altele a spus:

Fiecare om cu dreaptă judecată dela noi, declară azi, că acum a sosit ora României, și dacă România va amâna încă odată hotărîrea ei, ar fi o greșeală de neiertat. Ententa nu are nevoie de ajutorul României, dar e încredințată, că prin acest ajutor durata războiului va fi pre-

scurtată. Fără îndoială, că sosire de material de războiu pentru România reclamă încă timp, dar aceasta nu ne va împede în acțiunea noastră și apoi Ententa are datoria să ne ajute până atunci cu materialul ei. Germanofilii răspundesc zvonul, că și d. Marghiloman va intra într'un guvern național. Într'un astfel de caz Filipescu și eu, vom refuza să facem parte dintr'un asemenea guvern. Planurile guvernului nu mi sunt cunoscute, și nici nu știu, dacă se va produce o schimbare de guvern, dar ori care ar fi guvernul ce ar sta la putere, România va trebui să intre în acțiune. Cea ce e important e numai ca intervenția să fie la timp.

București, 18 Aug. — Ziarul »Steagul« anunță, că Mercuri a avut loc o conferință secretă la ministerul de războiu, la care au luat parte d. Brătianu, ministrul de războiu, generalul Iliescu, secretarul general dela ministerul de războiu și viitorul șef al statului major, d. Vintilă Brătianu și generalul Assan, comandantul corpului 3 de armată. Obiectul acestei conferințe secrete nu se cunoaște, și nici nu se va afla. Se înțelege, că astfel de conferințe secrete alarmează și mai mult publicul din România, și însuși prim ministrul român prin atitudinea lui neexplicabilă, contribuie la neliniștea aceasta în țară.

Trupele turcești au început să lupte în Galizia

Budapesta, 18 Aug. — Comunicatul lui Höfer cu data de azi, sosit în ultimul moment anunță următoarele de pe frontul rusesc: Pe frontul arhiducelui Carol: în Bucovina la luarea cu asalt a înălțimii Stara Obczina trupele noastre aliate au prins 200 de ruși și au capturat două mitralieze. La sud de Horozenka am respins pe ruși din pozițiile lor. Trupele turcești imperiale

repartizate sub comanda generalului Bothmer au respins atacuri rusești.

Pe frontul lui Hindenburg, la armata generalului Böhm-Ermoli în urma perderilor extraordinar de mari suferite de ruși, în luptele din urmă n'au mai întreprins nimic pe ziua de ieri. În Volinia patrulea victorioase.

Tratativele Germaniei cu Elveția

Berna, 18 August. — Azi au început tratativele între deputații consiliului federal elvețian și reprezentanții guvernului german în ce privește importul și exportul reciproc. Zilnic va a-

vea loc câte o conferință a comisiunilor principale; pe lângă acestea vor urma și conferențele subcomisiunilor în chestie de detalii.

O declarație a împăratului despre responsabilitatea războiului

Amsterdam, 18 August. — Ziarul englez »Daily News« află, că corespondentul său din Berna a avut o convorbire cu o înaltă personalitate neutră, care înainte cu vre-o câteva luni a fost primită în audiență de împăratul Germaniei.

Împăratul Germaniei i-a spus acestei personalități, că aceiași oameni cari îl fac astăzi responsabil pentru războiul european, erau convinși

mai înainte de sinceritatea dorințelor lui de pace. Sper, că istoria mă va elibera de aceasta suspectare. Nu înțeleg de ce statele neutrale vorbesc despre militarismul german, și nici odată despre despotismul rusesc, despre ideea de revanșă franceză și despre trădarea engleză? Cred că generațiile viitoare vor repartiza în mod just vina fiecăruia.

DIN ROMÂNIA

Presă guvernului român despre zvonurile alarmante

Citim în oficiosul »Viitorul«:

Un ziar federalist a lansat o nouă bombă: că s'au găsit două bombe explozibile la Arsenal.

Curioși să știm adevărul, ne-am interesat la cei în drept și ni s'a răspuns că cele două bombe explozibile nu erau de cât două ghiulele inerte de aramă, din arama rechiziționată.

Ziarul federalist putea afla și el asta, dacă își dădea cea mai mică osteneală. Dar interesul lui nu e să afle adevărul, ci să-l denatureze în anumite scopuri. Atunci, firește, ghiulele inerte trebuiau să fie bombe explozibile.

Fără îndoială că ne aflăm în fața unui sistem.

Când, acum două luni, a izbucnit incendiul dela pirotechnia, presa federalistă a dat alarma că focul a făcut ravagii înspăimântătoare. Ancheta a dovedit îndată că pagubele se reduc la foarte puțin și că numai imaginația aprinsă a presei federaliste luase proporții.

Tot așa cu nenorocirea dela Dudești. Din primul moment era vădit că nenorocirea a fost pricinuită de un accident și că, sub raportul pagubelor materiale, ea se reducea numai la arderea a două rezervorii de eter și la ueia de alcool. Dar ziarele federaliste, tot din primul moment, fără să aștepte măcar un început de cercetări, au și vorbit de urzeala unui complot și au anunțat că »puberăria a sărit în aer«.

N'am releva toate aceste divagații și fantasmagorii ale presei federaliste, dacă, din nenorocire, ele n'ar avea un efect vătămător asupra opiniei publice.

Incordarea spiritelor din ultimii doi ani de războiu, preocupările patriotice ale tuturor Românilor despre tot ce privește apărarea națională, sunt un teren prielnic pentru cultura tulurilor zvonurilor celor mai alarmante și e o gravă abatere dela datoria presei când ea, în loc să predice calmul cuvenit împrejurărilor, se folosește de ori-ce prilej sau inventează chiar prilejuri de alarmare a opiniei publice.

De bună seamă, că o asemenea atitudine va fi servind vreunei cauze oare-care, de vreme ce e urmărită cu o remarcabilă stăruință. Dar noi o privim prin latura obștească și o vedem foarte dăunătoare țării, fiind că seamănă neîncrederea trezește temeri și crează o stare sufletească nepotrivită împrejurărilor prin cari trecem.

Ca să cerem presei federaliste să abandoneze practica ei de alarmare a opiniei publice, socotim inutil. I-am adresat destule apeluri patriotice în alte chestiuni, și mai importante, și apelul a rămas fără ecou. Când anumite interese dictează o atitudine, e zădarnic să-i te opui cu glasul rațiunii, al bunului simț și al patriotismului.



Pretul unui exemplar 6 fileri.



Opinieii publice însă avem tot dreptul să-i spunem să nu se alarmeze pe urma operei cătorva, cari n'au nici măcar scuza unei halucinații.

E la mijloc un calcul pe care ne repugnă să-l analizăm, dar despre care putem spune cu toată dreptatea că nu are nimic comun cu preocupările patriotismului adevărat.

Un general român despre neutralismul eroic

«Naționalul» a publicat următoarea notiță, semnată »Adhoc«, cu privire la înscrierea d-lui general Hirjeu, fost ministru de război, în partidul d-lui Al. Marghiloman:

«Intr'o țară unde doctorii conduc administrații de competența inginerilor (aluzie la d. dr. Angheliescu, ministru de lucrări publice. — Nota Red.), și unde inginerii sînt miniștrii de război (aluzie la prim ministrul român, d. Brătianu, care e inginer. — Nota Red.), de ce nu am avea și generali de diviziune de un neutralism eroic.»

La această notiță d. general Hârjeu răspunde în »Steagul« printr'o lungă scrisoare, din care extragem următoarele:

D. Adhoc stabilește prin aceste rînduri oarecari incompatibilități. Ce păcat că nu și-a dat osteneala ca să-și probeze teza. Eu însă nu le admit, căci socot că și un doctor în medicină poate să fie un bun ministru de lucrări publice după cum și un inginer ministru de război. Au fost și vor fi. În ceea ce privește neutralismul eroic, am curajul să mărturisesc, că sînt împrejurări când, în adevăr, trebuie un mare eroism și multe virtuți civice unui popor să poată lupta pentru apărarea neutralității, pe care se sprijină existența țării sale. Pilda ne-a dat-o eroica Belgie, care s'a sacrificat luptând ca să-și apere neutralitatea; proba ne-o dă și astăzi mica Elveție, care face tot ce omeneste se poate, ca nimeni să nu-i violeze teritoriul său.»

„Fiece zi de amânare, e un câștig“

«Neue Freie Presse» din Viena, ocupându-se de criza din România, afirmă că după nouile știri din București, încă nu și-au pierdut influența lor puterile de rezistență contra unei atingeri a României în război alături de Ententa.

Se crede că foștii miniștrii Titu Maiorescu și Carp în audiențele lor la rege au atras atențiunea asupra pericolului unei alianțe cu Rusia.

Sunt indicii că încă n'a izbucnit cu totul criza în România. Fiece zi care oferă posibilitatea ca România să nu să lese atrase într'o greșeală — este un câștig. Dar politica română este atât de schimbăcioasă, încât în fiecare oră are o altă înfățișare, și azi nu se poate face nici o încheiere ce va aduce ziua de mâine.

Pentru familiile victimelor dela Pulberăria Dudești

Groznică nenorocire dela Pulberăria Dudești a avut cel mai compătimitor ecou.

Gestul regal de a se veni în ajutorul urmașilor victimelor, precum și acțiunea atât de generoasă a »Familiei Luptătorilor« au trezit în toate inimile dorința de a se alina nevoile celor rămași pe urma eroilor cari, cu prețul vieții sau sănătății lor, au apărât Pulberăria.

Sumele vărsate la Banca Națională din subscrierile făcute pentru familiile victimelor dela Dudești: Regele și Regina 50.000 lei, prințul moștenitor 20 mii, Casa de sprijin »Familia Luptătorilor« 50 mii, Banca Națională 50 mii, Banca de Credit Român 40 mii, Banca Generală Română 30 mii, Ecat. C. Cantacuzino 3 mii, Gr. Cantacuzino 2 mii, Fabricile de spirt și de bere Brăgadiru 5000, Gr. Alexandrescu 3200, Al. Löwenbach 500, Elevii școlii pregătitoare de ofițeri de ad-ție dela Manutanța Armatei 150, Societ. tehnică 200, Em. N. Lahovari 250, Carl Zimmer et comp 100 lei. — Total 254.400 lei.

Worochta și Ardelusa pe Prut, făcând prizonieri 32 ofițeri și 1006 soldați.

Dela 4 până la 11 August, armata generalului Sacharov a făcut prizonieri 304 ofițeri, 16.594 soldați; armata generalului Șterbatzev a prins 1236 ofițeri și 55.158 soldați, armata generalului Leșitzki a prins 141 ofițeri și 10.430 soldați.

— În Balcan. au sosit următoarele știri:

Comunicatul german anunță că la sud-vest de lacul Doiran, slabe trupe bulgare de avangardă au respins detașamente dușmane, cari au cercat să înainteze spre Doldzeli.

— Ministrul de finanțe bulgar, Toncev, a declarat ziarului »Dnevnik« că Bulgaria pentru toate cazurile este pregătită militarmente și nu va fi expusă nici unei surprize. Armata e gata pentru ori-ce împrejurare.

RĂZBOIUL CU ITALIA

Atacuri italiene în masă — ușor respinse. — Veneția, Grado, Monfalcone din nou bombardate de avioanele noastre.

Comunicatul lui Höfer dela 17. August de pe frontul italian anunță:

În timp ce italienii s'au mărginit pe ziua de ieri la un foc violent de artilerie pe frontul între Piava și Wippach, — ei au pornit în schimb la atac de cinci ori în rînduri dese contra pozițiilor noastre între acest riu și Opachiasella. Numai într'un loc trupele noastre au respins pe dușman în lupte corp la corp. În celelalte locuri, asalturile lui s'au prăbușit cu grele pierderi în focul nostru. Pe frontul tirolez au eșuat acțiuni dușmane mai mici la Monte Piano și Civaron. Höfer, mareșal locot.

— Comandanțul flotei austro-ungare anunță că drept răspuns la atacul dușman asupra orașului Triest, în noaptea de 16 spre 17 August, o escadră de avioane austro-ungare au bombardat Veneția. Au fost aruncate bombe incendiare, grele și ușoare asupra magaziiilor gării, arsenalului și altor obiecte militare. Multe bombe au nimerit și au provocat un incendiu mare în magazinele gării. O a doua escadră de avioane au atacat cu succes portul interior dela Grado, o baterie pe cursul inferior al râului Isonzo și obiectele militare din Monfalcone. Toate avioanele deși violent atacate, s'au întors neatinse.

LUPTILE DIN APUS

Nouă asalturi anglo-franceze respinse. — Cine e biruitorul pe frontul apusan. — Șase săptămâni hotărâtoare. — Succesul submarinelor și Zeppelinurilor.

Comunicatul german dela 17 August anunță următoarele de pe frontul anglo-francez:

Focul dușman a ajuns un timp oarecare la o mare vehemență la vest de Vitschaete, precum și la canalul La Basse și la sud. După ce atacurile puternice engleze au fost respinse dimineața pe linia Owillers-Pozieres și la vest de pădurea Foureaux, au pornit seara din nou la asalt cu forțe foarte mari, englezii între Pozieres și pădurea Foureaux, și francezii între Guillemont și Somme, după cel mai puternic foc de artilerie. Asaltul a eșuat, tot așa și cele 5 atacuri repetate ale francezilor în cursul nopții. După lupte îndârjite, au fost isgonite părți din tru-

MERSUL RĂZBOIULUI

Cum urmează luptele în Carpați

Ce spune comunicatul rus. — Bulgarii sînt gata pentru ori ce eventualitate. — 5 asalturi italiene respinse. — Din nou am bombardat localități italiene. — Furioase atacuri anglo-franceze. — Francezii au câștigat încă 500 metri de tranșee germane.

De pe frontul rusesc au sosit pe ziua de 17 August următoarele știri:

Pe frontul arhiducelui Carol:

În regiunea Capul, am luat înălțimea Starea Obczina. La sud de Moldova, pe cursul superior al Bistriței au eșuat atacuri rusești. Alții pe acest front, în afară de atacurile la Horozanka, semnalate ieri, nu s'au produs evenimente speciale.

Pe frontul armatelor Hindenburg:

La armata generalului Böhm-Ermoli s'au încins ieri lupte de cea mai mare înverșunare între Recepelniki și Pieniaki. Timp de peste 12 ore, dușmanul a dus mereu masele lui contra pozițiilor noastre. Cele mai multe asalturi s'au prăbușit în fața obstacolelor noastre.

Unde dușmanul a reușit în mod trecător să pătrundă în tranșeele noastre, ca la Manajov, a fost respins de rezervele noastre.

Respingerea victorioasă a asalturilor rusești este datorită acțiunii admirabile a bateriilor germane și austro-ungare, precum și ținutei viteze a infanteriei, și anume a regimentelor din apusul Ungariei, 12 din Komarom și 72 din Pojun. Pierderile noastre sînt neînsemnate, ale dușmanului sînt extra-ordinare.

Höfer, mareșal locot.

Comunicatul german anunță:

Pe frontul lui Hindenburg, atacuri violente ale rușilor continuate și în cursul nopții contra sectorului Batkov-Harbusov, la vest de Zalosse, au fost respinse.

Pe frontul arhiducelui Carol, atacurile dușmanului la nord de Nistru, la Toustobabi-Konczaki au rămas și ieri infructuoase.

Au fost făcuți 154 prizonieri.

În Carpați am luat Stara Obczina la nord de Capul.

Șeful Statului major.

— În locul lui Kuropatkin, a fost numit generalul Ruski comandantul armatelor rusești pe pe frontul nordic Riga—Dunaburg.

— Comunicatele rusești dela 13, 14 și 15 Aug. anunță, că ruperea frontului dela Stripa, a silit pe austro-germani să renunțe la pozițiile lor întărite. Trecerea peste riurile Stripa, Korpiec și Zlota Lipa continuă. Am luat orașele Podhaicze, Mariampol și Zborov. La sud de Delatin, în regiunea pădurilor din Carpați, înaintarea noastră la Worochta, Magura, Jablonița continuă. Sub presiunea noastră, dușmanul a evacuat satul Jablonița, pe care l'am ocupat și am intrat iară la

pele dușmane cari au pătruns la vest de pădurea Fourreaux și la sud de Maurepas.

Perderile dușmanului sînt mari. La sud de Somme s'au dat lupte în regiunea Relloy. — Francezii au pus aci piciorul în tranșeele avansate pe o întindere de 500 metri. La apus, la Estreës dușmanul a fost respins. De ambele părți de riul Meuse, acțiunea de artilerie era din nou intensă. Incercarea unui atac dușman în pădurea Chapitre a fost înăbușită în focul nostru concentric. În numeroase locuri ale frontului, au eșuat acțiunea patrulelor franceze.

Șeful Statului major.

— Presa germană constată că nimic din țelurile ce și le-au pus englezii și francezii cu marea lor ofensivă — nu au ajuns.

Prin dobîndirea de câteva sate — ofensiva nu-și ajunge scopul. Dacă Germanii — cu toată acțiunea mare anglo-franceză întreprinsă cu toate mijloacele strategice — au rămas stăpâni pe

Franța de nord și Belgia — asta dovedește că germanii au rămas învingători în aceste teribile lupte.

— »Le Temps« semioficiosul francez, face un apel disperat la intervenția imediată a neutralilor în război. A sosit momentul ultim și decisiv. După trecerea de 6 săptămâni, intervenția va veni prea târziu.

— Wolffbureau află pe cale indirectă că atacul Zeppelinurilor asupra coastelor engleze în noaptea de 8 August, a incendiat o fabrică de munițiuni, un pod monumental a fost distrus, o mare clădire a oficiului de vamă și alte clădiri au ars până la temelie. Două torpiloare au fost distruse la Hathone; la Gatas Head a fost aruncată în aer o fabrică de munițiuni. Un vapor rus a fost distrus.

— Dela începutul lunii August, au fost scufundate de către submarinele puterilor centrale 40 vapoare comerciale ale Ententei în Marea Mediterană.

Știrile zilei

Seara la țară

E liniște 'n natură. Amurgul blînd se lasă
Zăbind pe ulicioare, pe câmpuri și pe case
Și peste toate 'ntinde o umbră de răcoare,
Ce coborînd ia locul luminei care moare.

Lăstuni și rândunele, cu aripioare întinse
Își ciripesc prin aer vrăjirea'n care s'prins
Și'n orice fir de iarbă, în toate trist rasuna,
Regretul după soare, și dorul după lună.

Trușiți sub șura veche, zac plugul și cu carul
Că'n tristă 'ntelenire, își rumegă amarul;
Iar colo mai la vale, stau vitele 'n ocol
Ce rumegînd și ele, își plîng amarul lor.

Încet, în umbra neagră a nopții ce se lasă,
Voios s'aprinde 'n curte, roș focul pentru masă.
Iar obosiți sătenii se-asează 'n jurul lui,
Torcînd în gânduri triste, »povestea neamului«.

Și după o zi de muncă, sub arșița de soare,
Mormînt pare tot satul în umbra de răcoare
Și peste tot domnește Tăcerea ca stăpîna,
Doar numai vraja doinii părții își îngîna.

ȘTEFANIA TEODORU.

Ziua Monarhului

(I. S.) Monarhul nostru Francisc Iosif I. își serbează azi, 18 August, ziua de naștere, împlinind optzeci și șase de ani.

La aureola Coroanei și a sceptrului regal, în decursul celor șasezeci și opt de ani de domnie a M. Sale n'a pregețat să contribuie, de-a fost pace, sau războiu, și românii de sub Coroana austro-ungară. Ei, fideli jurămîntului și credinței străbune față de Impărat, și acum, — ca și de atâtea ori —, când se scurge timpul cel mai bogat în întâmplări epocale, s'au strâns în jurul tronului, să leie parte la apărarea lui, cu

viata și avutul lor, bine știind că jertfele acestea îi vor ridica la treapta ce li-se compete după trecutul lor plin de eroism și credință față de capul încoronat. Sutele de mii de ostași români, floarea și bărbăția neamului, au încrustat cu litere veșnice în istoria de doi ani a războiului, cum înțeleg și știu Românii să apere Tronul și Patria cu abnegație desăvîrșită.

Faima vitejilor români dela Aspern, Lissa, Königgrätz și acum la Ivangorod, Șabat, Cassa Rotti și altele, a străbătut peste țări, aducînd glorie M. Sale, fiindcă faptele eroilor sunt aureola de glorie, ce se increstează pe Coroana de Domnitor.

Acum când Majestatea Sa își serbează a treia oară ziua de naștere în mijlocul evenimentelor zguduitoare și a celor mai fascinante prestațiuni eroice a armatelor monarhice, neamul românesc își aduce cu drag aminte de drepturile ce au emanat dela Tron.

Fidelitatea fanatică față de Rege, faptele vitejilor noștri grăesc și talmăcesc monarhului doleanțele românilor din Monarchia austro-ungară, convinși că cereșile lor nuse vor uita la Tron, ci vor naște un viitor mai bun, la care tînd toate popoarele războinice, ca o recompensare a sîngelui și vieților distruse în apărarea patriei.

Polonia nu va mai aparține Rusiei

»Neue Freie Presse« publică un articol prim important închinat Poloniei viitoare, în care pentru prima oară se declară pe față, fără întortochieri, că Polonia nu va mai fi redată Rusiei, ci Polonia își va recăpăta independența și unitatea ei.

Faptul că puterile centrale consideră Polonia ca hotărât ruptă de corpul Rusiei — este manifestat și prin aceea că autoritățile austro-ungare din ținuturile Poloniei ocupate, nu mai numesc locuitorii din Polonia, supuși ruși, ci supușii Regatului polon.

Articolul se încheie:

Polonia nu va mai aparține Rusiei, ci sieși.

Tarul nu va mai comanda în Varșovia.

Cu o asemenea precizie nu s'a mai exprimat aceasta idee.

Primirea triumfală a monitorului „Temes“

Monitorul »Temes« care în timpul războiului cu sârbii s'a scufundat în Dunăre, a fost scos din adîncul fluviului, și din Neoplanta a fost adus eri dimineață la Budapesta, spre reparare. Ii s'a făcut monitorului o primire solemnă, ambele maluri ale Dunărei, precum și vapoarele ancorate și podurile peste Dunăre au fost frumos împodobite cu tricoulul. Mii de oameni așteptau pe ambele maluri sosirea vaporului, iar câteva compănii cu muzica în frunte au dat onorurile. Vaporul »Cserhalom« a adus corpul de oțel al avariatului »Temes«, iar un șlep ce-l însoțea, ducea părțile demontate ale monitorului. S'a depus o coroană pe monitor cu inscripția: »În amintirea eroilor căzuți.«

Prelungirea moratoriului în România

pentru străinătate a fost hotărâtă printr'un decret apărut în monitorul oficial, pe încă 4 luni, socotită dela expirarea moratoriului prelungit din 26 Martie 1916.

Mandatul de deputat din Sătmar

În urma morții deputatului cercului Sătmar, S. Kelemen, și-a pus candidatura în acest cerc, preotul evanghelic Ludovic Duzsik, cu programul partidului Karolyi.

Restrîngerea dreptului de patent al străinilor

Este hotărâtă printr'o ordinațiune a guvernului ungar, după care ministrul de comerț încuviințează să restrîngă sau să suspende dreptul de patent al cetățenilor francezi, englezi, și să se permită cetățenilor ungari folosirea acestor patente de invențiuni.

O nouă crimă a unui prizonier de război

Se înmulțesc omoriile săvîrșite în Ungaria de prizonierii ruși. De astă-dată e vorbă de o crimă comisă de un prizonier asupra unui tovarăș de soartă. Așa din Szabadka se comunică: Pe moșia baronului Andrei Podmaniczki lucrează prizonieri ruși. Duminecă după amiază, prizonierii Atanosiev, Neuzokov și Guskov, după o ceartă avută, s'au dus la cărciuma. Aci, Afanosiev, încălzit de vin, a scos cușitul și strigînd: Am să vă omor pe toți, l'a înfipt lui Neuzokov în inimă, care a murit pe loc. Ucigașul a tăbărit apoi asupra lui Guskov, rîndindu-l în spate. Cu greu a putut fi dezarmat furiosul prizonier și predat jandarmeriei.

Gruparea războinică română se consfătuiește

Comitetul »Federațiunei Unioniste« s'a întrunit la București, la locuința d-lui Filipescu. Examinîndu-se situația generală externă și internă s'a putut constata deplinul acord ce există între conducătorii grupărei războinice, asupra tuturor chestiunelor la ordinea zilei. Și d. Take Ionescu a luat parte la consfătuire. În vederea seriozității situației, s'a hotărît ca azi, Vineri, comitetul Federației să țină o nouă adunare.

Moartea directorului ziarului „La Roumanie“

D. Jules Brun, redactorul-șef al ziarului d-lui Take Ionescu »La Roumanie«, a murit la București în urma unei boli de inimă.

Şefii opoziţiei din Ungaria din nou la monarch

Ziarul »Az Est« află, că comisia de încredere a partidelor opoziţionale, unile în conferinţa ce a ţinut-o a decis, ca contele Andrassy, Apponyi şi Rakovski să se prezinte regelui în audienţă. Ei au şi primit încunoştiinţarea de la cancelaria curţii, că pe Luni sunt fixate audienţele lor la palatul Schönbrunn. La ora 12 şi jumătate va fi primit contele Andrassy, la ora 1 şi jumătate contele Apponyi şi la ora 2 şi jumătate Rakovski.

O carte care a fost trecută cu vederea

din cauză că a apărut puţin înainte de izbucnirea războiului (şi epoca războiului a trezit alte preocupări), dar care e totuşi o carte cu o reală valoare literară şi de cercetări sociale — este volumul »Când joci teatru românesc în ţara ungurească« de Leonard Paukerow, ziarist şi publicist din Bucureşti. E un volum care cuprinde interesante impresii şi icoane din turneul trupei teatrale Victor Antonescu, întreprins în toamna anului 1913 şi contribuţiuni la cunoaşterea problemei teatrului românesc în Ungaria.

Presa română din Ardeal şi din Bucureşti a făcut o caldă apreciere acestei lucrări. Aşa ziarul oficial român »Viitorul« de două ori (Vezi numerele 2295, 2297, din 2 şi 4 Iulie 1914) s'a ocupat pe larg de aceasta carte, şi între altele a observat următoarele:

»Cea mai comprehensivă povestire a peripeţiilor teatrului românesc în Ardeal, o avem în volumul d-lui Leonard Paukerow, publicat în Budapesta. Într'un volum mare de 192 pagini, cu numeroase chipuri în text, autorul are meştesugul să ne prezinte în culori vii, ce-au făcut, ce au păţimit, cum au lucrat tovarăşii de idei şi de artă ai d-lui Victor Antonescu.

E o carte plină de amănunte pitoreşti, de anecdote distractive, de vederi juste prinse la faţa locului. Căţind cartea d-lui Paukerow, înţelegem focul de viaţă ce pîlpăie în oraşele, în oraşelele şi în satele ardelenesti.

Lucrarea d-lui Paukerow este una din cele cari trebuie să fie pe drept lăudate: Bogăţia povestirilor circumstanţiale, sultu patriotic ce-o strecoară, mulţimea figurilor bine reuşite, face din acest volum o carte de bibliotecă, un document pentru cei ce se ocupă cu expansiunea culturii româneşti dincolo de graniţe. Şi pentru aceste felurite călătări, recomandăm lucrarea d-nului Paukerow, cercurilor culte româneşti. De altfel citirea unei astfel de cărţi este edificatoare: Ea ne arată cât fond de entuziasm sănătos, câtă cultură şi conştiinţă naţională e în poporul ardelenes.

Volumul acesta se poate procura şi de la Administraţia ziarului »Foia Poporului Român«. Cititorii acestui ziar, îl obţin cu preţ redus în loc de cor. 2.20, numai cu 1.20, inclusiv porto.

Editor şi redactor responsabil: D. Birăuţiu
Tipografia »Poporul Român«, VII., Ilka-utca 36.

Măine, Sâmbătă 6/19 August, fiind sârbătoare gr. or. (Schimbarea la faţă) ziarul nostru nu va apare decât Luni la orele obicinuite.

O domnişoară

inteligentă, serioasă — nu tinăra, cu calificăţiune mai superioară, scrisoare frumoasă, perfectă în limba maghiară şi germană, precum şi în scris, află aplicare la farmacistul Cornel Demeter, în Orăştie (Szászváros).

ISVORUL

de TH. CORNEL

Câte-va picături, picături clare, cu reflect sticlos, se văzură tremurând în una din zile pe iarba din dealul mare şi drept. Din ce loc căzuseră? Nu se ştie.

A doua zi se'nmulţiră la număr, căzuse mai multe.

A treia zi, din acelaş deal şi tot în acelaş loc, se zări un şivoiu mic, prelins în josul dealului.

A patra zi, şivoiul curgea limpede şi repede.

În celelalte zile s'a pornit isvorul şi apa începu să curgă tot mai multă. Un părăias îşi săpă drumul perzându-se prin iarba. Curse într'un chip ciudat, întovărăşit de zgomot; curse repede, din ce în ce mai repede, mai puternic: se'nţinse pe vale. S'a dus mai mare şi tot mai mare. Îşi săpă albia tot mai largă, mai adâncă. Departe, în hăul câmpiilor, s'a dus departe.

Aşa, dintr'un loc neştiut, dintr'o parte a lumii, s'a ivit câteva păreri de libertate. Şi au trecut anii şi s'au înmulţit. S'a început isvorul. Mersul lui era puternic, trecu prin omenire, şerpui, şi în timp de veacuri curentul pornit de el, lăsă o brazdă largă, o dungă uriaşă.

Se'nţinse năprasnic, îşi revărsă cuprinsul peste margini şi nespuse de repede, fioros, sălbatec, ameninţă să se întindă peste lume, peste toată lumea...

Era un punct, un nimic, pierdut în vremuri, şi s'a mărit, s'a lăţit ca un potop; azi e întins ca nişte aripi colosale. Un singur Mîine şi dintr'o margine în alta va domni o lume cu totul nouă, un singur pas şi vom trece în cuprinsul unui adevărat secol de lumină, căci izvorul ideilor umanitare s'a vărsat peste malurile ignoranţei şi se întinde.

Din ciudăţeniile corpului omenesc

E numai praf, ne spune biblia. Un chimician englez ne spune că acest praf are aceiaş compoziţie ca şi oul de găină. Corpul omenesc conţine în el substanţă pentru 1000 ouă. În fiecare din noi es: atîta oxigen, hidrogen şi cărbune ca să umple un balon care ar ridica un om în aer, sau atîta cât ar trebui pentru luminarea unei străzi pe lungime de 500 m. Dacă ai preface cărbunele din om în grafit, s'ar putea fabrica 780 duzini de creioane. Din ferul care este în sângele nostru, s'ar putea face 7 potcoave. Corpul omului mai conţine 600 gr. fosfor, care ar ajunge să se facă 820.000 chibrituri, sau să se otrăvească 500 de persoane, mai avem 6 kgr. grăsimi din care poţi face 60 de lumînări care ar fi mai bune ca lumînările de stearină. Sare se găseşte aproape pentru 30 de linguriţe.

Deci departe de a fi de esenţă dumnezeiască, corpul omului e format ca al tuturor mineralelor, plante'lor şi animalelor, numai că ceace e deosebit întrînsul şi-l face să merite numele de »om«, e inteligenţa, judecata, cugetarea.

Cântece din războiu

În bogata literatură ce a apărut în timpul războiului, cuprinzând negeri de poezii populare plăsmuite de geniul poporal de bună seamă, că cea mai nouă broşură apărută:

Cântece de dor şi jale

ale eroilor noştri de pe câmpul de luptă
şi din spitale

scoasă în editura »Foi Poporului Român« este o lucrare preţioasă în privinţa aceasta. Ea dă o icoană minunată de bună cum gîndeşte, cum simte şi cum luptă soldatul român aflat pe frontul rusesc, italian sau sârb.

În broşura aceasta sunt adunate cu îngrijire cele mai frumoase poezii ce le-au scris soldaţii de pe toate fronturile şi simţi o plăcere deosebită citind vers după vers, aşa cum fii poporului nostru le-au iscodit.

Indemnăm pe toţi cetitorii noştri săşi procure această culegere de poezii pe care să o păstreze în biblioteca lor şi mai târziu ca o amintire a teribilului războiu, în care neamul nostru şi-a vărsat sângele cel mai generos. Preţul unui exemplar e de 56 fileri, plus 5 fileri porto postal.

Lămuriri referitoare la

Ajutorul de stat

pentru familiile celor înrolaţi precum şi despre îngrijirea invalizilor, a văduvelor şi orfanilor celor căzuţi în războiu.

Broşura este întocmită după ordinaţiunile şi legile referitoare la ajutoarele ce se dau din partea statului, şi este împărţită în trei părţi:

I. Ajutorul de stat.

Pe 12 pagini se vorbeşte în broşură despre felul cum se dă ajutor familiilor a căror susţinător a fost înrolat. Se arată cu deamănuntul care familie are drept să ceară ajutor şi cât îi se poate da după lege. În fiecare comitat ajutoarele se schimbă. Se relevă cât ajutor se dă în comitatele româneşti.

II. Îngrijirea invalizilor şi a familiilor acestora.

În acest capitol se spune, pe 11 pagini cum se îngrijeşte statul de soldaţii şi ofiţerii cari au devenit ologi, ciungi, etc., în decursul împlinirii datoriilor lor militare. Se arată cu cifre cât ajutor se dă lunar, ori anual invalizilor şi familiilor lor.

III. Ocrotirea familiilor celor căzuţi (morţi) pe câmpul de luptă, precum şi a celor dispăruţi.

Sub acest titlu se publică cu deamănuntul ajutorul dela stat al văduvelor, orfanilor şi al familiilor celor căzuţi pe câmpul de luptă. Se arată sprijinul material lunar al văduvei, speşele de creştere ale orfanilor şi ajutorul provizor anual în cazul când soldatul a dispărut. Toate aceste se cuprind şi într'un articol separat unde se arată competenţele lunare ale văduvelor şi orfanilor rămaşi de ofiţerii, cadeţii şi stegarii căzuţi în războiu, şi speşele de educaţie.

Broşura aceasta este unica în felul său, în toată broşură se pun întrebări şi se dau răspunsuri în-telegătoare.